

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Alapította: Józán Miklós

DR. DÉZSI FERENC

XVIII évfolyam 6. szám.
Budapest, 1939. június hó.

A Debreceni Unitárius Leányegyház örökhagyóinak emlékűnepe.

Május 7-én délelőtt kegyeletes, emlékeztető ünnep volt a debreceni unitárius leányegyháznak, amikor is *néhai Szabó József* és *Zsófia* örökhagyók és családtagjainak hamvait *Lőfi Jenő* volt egyházi gondnok hamvaival együtt exhumálták a Hatvan-utcai temetőből és átvitték különsírhelyre az új köztemetőbe.

A kegyelet és hála tette ünneppé ezt a napot, amikor is reggel félkilenc órától féltíz óráig megtörtént az exhumálás, mégpedig a száz évvel ezelőtt meghalt Szabó Miklósné született Székely Zsuzsanna, Székely Józsefné született Szilágyi Zsófia, a 78 évvel ezelőtt meghalt Szabó Mihályné született Székely Klára, az 52 évvel ezelőtt meghalt Szabó Zsófia s a 47 esztendővel ezelőtt elhunyt örökhagyó Szabó József hamvait vitték át a debreceni unitárius leányegyház második gondnokának, a tíz évvel ezelőtt meghalt *Lőfi Jenő* hamvait is.

Az exhumálásnál megjelentek a hatóság emberei és Józán Miklós püspöki vikárius vezetésével a debreceni egyháztanács tagjai közül dr. Egyed János gondnok, Derzsy Kálmán és Somlyay Kálmán keblitanácsosok. Józán Miklós püspöki vikárius rövid ima és beszéd után visszatért a Hatvan-utcai templomba, ahol aztán a teljes istentiszteletet ennek a nagy és szép emlékeseménynek szentelte. Beszédében a Biblia ama részét idézte, amelyet Szent Pál apostol a korinthusbeli hívekhez intézett levélben találunk a szűk és bő vetésről. Gyönyörű beszédében hangoztatta Józán Miklós püspöki vikárius, hogy nem hiúságból, dicsőségvágyból, de Isten iránt érzett szeretetből és tiszteletből tette és teszi meg a debreceni unitárius egyház a nagy örökhagyói iránt érzett kegyeletből a hamvak átvitelét az új temetőbe. Azoknak szól ez a megemlékezés, akik örökhagyóként lehetővé tették, hogy a debreceni unitárius leányegyház megalakulhatott, hogy gyülekezeti templom létesülhetett, hogy az unitárius szülők gyermekei unitárius nevelésben részesülhessenek a kálvinista Rómában. Az adományozó örökhagyó jó cselekedete legyen örök példa a jó vetésre.

Az istentisztelet után a gyülekezeten résztvevő atyafiak együttesen kivonultak különvillamoson az új sírokhoz a köztemetőbe, ahol a felkoszorúzott koporsók körül ekkor már ott állottak a debreceni Szabó-család tagjai is. Te benned bíztunk eleitől fogva... szép zsoltár eléneklése után Józán Miklós püspöki vikárius megtartotta szép emlékbeszédét, melyben megemlékezett arról, hogy ő fiatal polgárdi lelkész volt, amikor Szabó Józsefet, a nagy örökhagyót temették Debrecenben a kolozsvári unitárius teológiai kántus és Péterfi Dénes szintén kolozsvári lelkész jelenlétében és

ma, amikor a debreceni unitárius egyház áldozatos lélekkel, kegyeletes szívvel áldoz az örökhagyók emléke előtt, akkor a megbecsülésnek és emlékezésnek szent zálogát akarja kifejezni az elhunytak iránt és az elhunytak ma is élő családjával szemben. A szeretetet rója le ez a gyülekezet a jókedvű adakozók emlékével szemben, hiszen a most is virágzó Szabó-család ősei nyugosznak immár az új köztemetői sírokban. A Szabó-család részéről ott volt Nagybakay Antal és dr. Várady-Szabó Miklós orvos hozzátartozóikkal.

A kegyeletes szép ünnep az unitárius himnusz eléneklésével ért véget.

Gyermeknyaraltatásunk.

MAGYARKUTON, a Szentábrahámi pihenőben júliusban és augusztusban 60—60 fiú és leánygyermekünk nyaral. Kérjük kedves Nőtestvéreinket, hogy segítsék gyermeknyaraltatási akciónkat *kockacukor* és *gyümölcsíz* adományaikkal. Ha 60—100 megértő asszonytársunk csak 1—1 kg-t juttat el központunkba (V., Koháry-u. 2—4.) Barabás Istvánné testvérünkhöz, úgy gyermekeink megkapják azt a tápanyagot, mely ebben a fejlődő korban a csontokat legjobban fejleszti: a cukrot. A gyümölcsíz pedig, jól tudjuk tapasztalatból, a gyermekek legkedvesebb tízórai csemegéje. Hála a jó Istennek, ebben az évben bő gyümölcsstermés mutatkozik, s így amelyik háziasszonynak nem sikerült a múltévről felesleget megtakarítania, ebben a hónapban, ha a gyümölcsíz eltevésére kerül sor, gondoljanak szeretettel a mi kis magyar-kúti gyermekeinkre s ki-ki tehetsége szerint juttasson 1—2 kg. gyümölcsízt erre a nemes célra. Kérjük az üvegeket megjelölni, hogy tulajdonosaiknak visszaadhassuk. A gyermekek létszáma jóval nagyobb ebben az évben, azért kérjük adakozó nőtestvéreinknek is számbeli gyarapodását. Isten áldása legyen mindazokon, akik meghallgatják kérő szavunkat s a gyermekeket az unitárius magyar jövőt segítik fejlődésében. *A Tábor vezetősege.*

AZ UNITÁRIUS MISSZIÓ HÁZ Diákinternátusába az 1939—40 iskolai évre egyetemi és főiskolai hallgatókat lakás, fűtés, világítás havi 10 pengős térítése mellett felvesz az intézet Igazgatósága. Kérvények jún. 30-ig IX., Högyes Endre-u. 3. sz. alá küldendők.

RÁDIÓ közvetíti istentiszteletünket június hó 18-án reggel 9 órakor a Koháry-utcai templomból. A szolgálatot Bartók Géza polgárdi lelkész végzi, a kántori teendőket Péterfy Gyula ny. igazgató látja el.

„Békesség e háznak!”

Ezzel a krisztusi jeligével köszöntjük azt az új templomot, amelyet Kocsordon (Szatmár m.) 1939. június 18-án fogunk Isten kegyelméből fölszentelni és ünnepélyesen átadni a közhasználatnak. A templom Isten háza. Akik áhítattal lépik át annak küszöbét, boldog bizalommal borulnak le a mennyei édes Atya szentséges színe előtt; s úgy érzik, hogy ők ebben a fönséges pillanatban valóban engedelmes gyermekei az örök Teremtőnek s egymással testvérek.

Igy közeledünk a mi Istenünkhöz, akinek akaratát a jézusi evangélium jelentette ki a mi számunkra. És minden idők számára.

Közeledem Istenhez és a jó Isten is közeledik énhozzám. Közeledem gyermeki alázattal, szent tisztelettel, örvendező lélekkel és gyöngeségem érzetében őszinte bűnbánattal!

Ami vagyok, azt Néki köszönhetem és az Ő nagy családjának, az anyaszentegyháznak, amely a tudás mellé hitet is adott és a földi vándorúton az örök törvény útmutatása mellett magasabb vágyakat, földöntúli reményt, amely átvezet a haladás és tökéletesedés lépésofokain — az örökkévalóságba.

Hitem szárnyakat kölcsönöz az én fölfelé igazodó lelkemnek, hogy ne kelljen botorkálnom a hétköznapi szürke országútján. Tudásom kutatja az isteni bölcsesség mélységeit s minél inkább elmerülök Benne, annál inkább reá találok saját magamra, a mennyei polgárság megkülönböztető jegyeire. Reményem, amely egy magasabbrendű élet csíráit gondosan ápolgatja, nem hiú ábránd, nem csalóka képzelet játéka: élő valóság az, amelyen át-tüzesedik, megtisztul és megnemesedik az istenfélelem által táplált és irányított ember-szeretet.

Igy közeledik — négyszáz év óta — az unitárius hívó lélek az egy igaz Istenhez valahol, a mi édes szülőföldünkön, szép Erdélyországban, és itt is, a nagy Alföldön, ahol sokan rokonszenveznek velünk s csak esetleges külső körülmények az okai annak, hogy benső meggyőződésüket nem követhetik szabadon mindazok, akik tudatosan, vagy ösztönösen hívei a hit- és lelkiismereti szabadságnak.

Itt, Karádi Pál, Bethlen Gergely udvari papja Temesváron, hirdeti a megváltó ígét. Amott Dávid Ferenc, a XVI. század magyar reformátora, akinek volt erkölcsi bátorsága ahhoz, hogy visszatérjen az őskeresztény egyház nemes hitvallásához, az egyszerű és világos, mindenki által érthető Credóhoz: „Hiszek Egy Istenben”. Ezért tudott az ő-és újszövetség örök Istenéhez rendületlenül ragaszkodni akkor is, amikor az súlyos keresztet, mártírhálalt jelentett az ő számára, hívei számára pedig a mai napig tartó üldöztetést, a számki-vetés keserű kenyerét.

Karádi Pál és Dávid Ferenc, mint apostolai az unitárius egyháznak Erdélyben és itt, a nagy magyar Alföldön, a mai szent napon kezet fognak egymással; mert ime itt, ebben a színmagyar faluban a betlehemi csillag védelme alatt egy új templomot mutatunk be, amely a Hívek áldozatából épült. Mind a két vezér-szellem örvend, hogy munkájuk és szenvedésük nem volt hiába. Az utókor megérti őket. A lelki nagyság iránt érzett hódolattal idézi az ő szellemüket, s minket is biztat, hogy a szent misszióban el ne csüggedjünk, mert — úgylehet — az ő vetésüket nekünk kell learatnunk, ennek a ma élő nemzedéknek, amely összes anyagi értékének elvesztése árán megtanulta becsülni az örök értékeket: hitünk hatalmát és honunk szent szerelmét.

A templom Isten háza. Akik áhítattal lépik át annak küszöbét, boldog bizalommal borulnak le a mennyei édes Atya szentséges színe előtt; s úgy érzik, hogy ők ebben a fönséges pillanatban valóban engedelmes gyermekei az örök Teremtőnek s egymással testvérek.

Buzgó imádság szárnyán emelkedjék itt minden hívó lélek Isten felé. Őbenne bízzunk, ha jó sorsunk van ezen a világon. S bízzunk Benne akkor is, ha súlyos próbák kísértésbe hoznának az élet sivatagában.

Hithűség legyen a fundamentoma ennek a templomnak. És nemesveretű hazafiság annak boltozata, amely ezerév minden gyászát, minden keserűségét szent örömmé varázsolja át a maga színeivel, a maga képével és vonásaival. A buzgó atyafiak pedig *élőkövek* gyanánt építsék be magukat ezekbe a falakba, hogy az ősi zsoltárok zengedezése és a harang ércnyelve hirdesse a mai nemzedék számára és minden idők számára a krisztusi jeligét: „Békesség e háznak!” Józán Miklós.

HŐSÖK, EMBEREK

Dr. DÉZSI FERENC

Sz.: 1876. I. 22. — Mh.: 1939. IV. 25.

A kiváló ember egyéni adottsága az élet titkos törvénye szerint a nemzettörzsnek egyes családok keretében átörökített jó tulajdonságaiból szövődik. Erdély bérci között a székely faj erdővidéki törzséből nőtt ki a Dézsi-család nem egyedüli kiváló tagjaként Dézsi Ferenc Nagyajtán.

A vitéz székely faj a harcok századokban bár bőven ontotta vérének a harc mezején, azonban a történelem homályán keresztül magával hozott szellemi fejlettségét a mostoha viszonyok között se engedte aláhanyatlani és érzelmi világának tisztaságát az elvadult korszakon is át tudta menteni.

Innen van az, hogy a magyarság hőstörténetében is és a kulturhistória keretében is minden korszakban fel-feltüneznek a maréknyivá apadt székely faj kiváló képviselői. Ez teszi érthetővé, hogy a jelen korszak átalakult életformái közepe is ott látjuk rugalmas lelkületükkel őket úgy a technikai harc, mint a szellemi élet küzdő munkásai és szellemi vezérei között.

A vitéz székely faj arisztokratikus életmegtünyülése (minden lovas nép arisztokratikus): a lelki nemességben és a mai idők demokratikus életmegtünyülése: a munka vállalásában és a vállalt kötelezettség becsületes, odaadó, kitartó, jókedvű teljesítésében mutatkozik.

Nehéz a nagy általánosság színeződését az egyes ember életében nyomon kíséni, azonban Dézsi Ferenc példás életében fájának minden jó tulajdonsága, ha pasztell-színekben is, de megnyilatkozik.

Az unitáriusok kolozsvári kollégiumában a papi, majd tanári pályára lépett Mihály bátyja irányítja fejlődését és szellemi képességének szorgalmas fejlesztésével tanulótársai közül csakhamar kiválik. Jelesen érettként vett búcsút az Alma Matertől és bizakodó reménységgel iratkozott be a kolozsvári egyetem jogi fakultására.

A praematurus Dézsi Ferenc a 300 aranypengős Ferenc József ösztöndíjat elnyervén, egyetemi tanulmányait gond nélkül folytathatta. Szeme előtt lebegett, hogy: non scholae, sed vitae discimus. A 22 éves, jeles képzettségű ifjú szellemi tárházának, nagy szorgalommal összegyűjtött kincsével 1898. IX. 2-án lépett arra az útra, amely őt folytonos önművelés mellett a magyar igazságszolgáltatás fenséges csarnokába: a m. kir. Kúriára vezette.*

Emberi jótulajdonságaira mutat, hogy a mindig eminens tanulóval szemben tanúsított irigykedő tartózkodás helyett tanulótársai nagyon szerették s haláláig őszintén tisztelő barátai maradtak. Bírói pályáján kartársai meleg szeretettel viszonzták az ő természetes egyszerűségében megnyilatkozó és soha nem tetszelgő barátságát. A saját értékének őszönös érzésében annyira érdek nélkülivé vált előtte az emberi hiúság és kicsinyes torzsalkodás, hogy a legkényesebb helyzetben is feszélyezettség nélkül nyilváníthatta véleményét, ami — lelki felsőbbsege folytán — soha és senkire nem volt bántó. Ezért volt az, hogy mindenki őszinte barátjává vált, akivel jó sorsa összehozta.

Emberi jósága és békés, nyugodt élet után való vágyódása korán házasságra ösztönözték. Már 1900. II. 6-án hűséget esküdött bözödújfalusi Kovács Elek ítélőtáblai segédhivatali igazgató és neje havadi Osváth Erzsébet négy szép és kedves

* *Pályafutása*: 1898. IX. 2. díjas joggyakornok Mvásárhelyen; 1898. X. 3. aljegyző Tordán, ugyanitt; 1902. XII. 13. albíró; 1908. II. 10. tszéki bíró és 1913. VII. 25. a munkásbiztosítási választott bíróság elnöke. 1920. IX. 1. a budapesti kir. tszékhez áthelyezve; 1921. X. 24. ítélőtáblai cím adományozása; 1922. VIII. 14-én a budapesti kir. ítélőtábla bírása és 1930. IX. 30-án a Kúria bírása lett.

leánya közül — a Májay Zoltán járásbíróhoz férjhez ment Berta után következő Rózsikának. A férjét szerető és megértő és férjéhez alkalmazkodni tudó nemes, jólelkű feleségével boldog családi életet élt, ami tehetségének kifejtésében jótékonyan hatott közre. A házasságból született egy fiú gyermek: Zoltán neveltetése nem terhelte túl az amúgy is szerény életre berendezkedett családot s ekként a jó ember nemcsak jó férj, jó családapa, hanem jó rokon is volt.

A külsőségek után ítélő emberek előtt nehéz megvilágítani a külső megjelenésében is egyszerű és lelkileg szerény bíró ama kiválóságait, amelyek őt bírótársai közül kiemelték, mert hisz az érdeknélküli nagyközönség előtt — az exponált munkakörben feltűnő bírákon kívül — a „kiváló bíró“ egészen homályos fogalom. Azonban a Dézsi Ferenc lelki nemességében és kifejlesztett szellemi képességeiben adva voltak azok a nélkülözhetetlen tulajdonságok, amelyek magától értetődővé teszik, hogy a bírói pálya reá nézve a biztos érvényesülés munkamezeje volt.

Pályafutása alatt a jog minden területén: a magánjog, a hiteljog és büntetőjog (esküdtszéki tárgyalási elnök) terén egyaránt kiváló bírónak bizonyult.

A római judex és az angol High Court bírása amily nemzeti értékfogalom, éppoly nemzeti értékfogalom a judex Curiae: a Kúria bírása is.

Amint nem lehet körülhatárolt fogalommal megjelölni a jó bírót, éppúgy nem lehet mindenkire szabottan meghatározni azt, hogy miben mutatkozik a Kúria bírójának kiválósága. Ez az általános előfeltételeken túl egészen egyénies aravalóság: adottság.

Sokan és sokféleképp igyekeztek, lélektani megfejtését adni a jó bírónak, én azonban a Kúria nagynevű nyugalmazott elnökének: Juhász Andornak megjelölésére utalok. Szerinte: a jó bíró csak sokat tapasztalt, bölcs észjárású, ember-társai sorsát a szívében viselő, derült kedélyű, — az általa igen nyomatékosan kiemelt szerény — becsületes, erkölcsös, jó ember lehet.

A Kúria testületi szelleme tekintetében pedig arra utal, hogy ez: sokszáz, immár elporladt névtelen hős bíró *jellemszilárdságából* és *önfeláldozásából* alakult ki fokozatosan, amelynek regulátora: az önfegyelem.

Ezeknek a magas, összesített követelményeknek felelt meg Dézsi Ferenc lelki tulajdonságainál és szellemi felkészültségénél fogva, amelyek őt, mint embert jó emberré és bölcs bíróvá tették.

Nem terjeszkedem ki a fenti kívánalmak részletes megvilágítására, csak azt emelem ki, hogy hivatali fellebbvalói és a jogkereső közönség egyértelműen megtalálták Dézsi Ferencben mindezeket a kiváló tulajdonságokat és a bírói szempontból kívánatos bölcseséget.

A bölcsesség anyja a lelki harmónia: az érzelmi és értelmi erők összhangja.

Ezt a lelki harmóniát élte egész pályafutása alatt s ezért tudott szellemi tárházának gazdag

kincséből megnyugvást biztosító igazságot szolgáltatni.

És ebben része volt vallásos lelkületének is. Ne feledjük Platon tanítását: az ember igazságra van teremtve, de arra csak Isten taníthatja. S bármilyen értelmet tulajdonítunk is Pilatus eme kérdésének: micsoda az igazság (János: XVIII. 38)? a filozófia tanítása szerint a világ azért van, hogy az igazság megvalósuljon.

Az igazságot azonban Krisztus tanítása nélkül megismerni és példaadása nélkül megvalósítani nem lehet.

Szeretni kell embertársainkat és az igazságért tudni kell meghalni is. Minden igazság elbukik, ha nem hősies lelkű egyén a képviselője — még a mindennapi perekben is.

Ezért a bírói székben is hősiesség, lelki bátorság kell, mert az igazság eszméjét a polgári életben is hősi elhatározásokkal lehet valóra váltani.

Ilyen, lélekben erős, bátor, hősi harcosa volt az igazságnak a megjelenésében oly szerény s külső magatartásában oly békés természetű Dézsi Ferenc.*

De nehogy a további részletes jellemzés az elfogultság látszatát kelthesse, dr. Sövényházi N. Ferenc, kúriai bírótársunknak adom át a gondolat továbbvitelét, aki a koporsónál ekként búcsúzott: „Mi, akik a m. kir. Kúria bírói testületében veled együtt dolgoztunk, és különösen mi, a tanács tagjai, a te szűkebbkörű munkatársaid, nap nap mellett éreztük és tápasztaltuk, hogy milyen értékes volt a te bírói működésed és milyen nemes emberi tulajdonságokkal megáldott volt a te egyéniséged.

Mint igazságos bíró, egyik tiszteletreméltó tagja voltál a magyar bírói karnak, aki a bírói hivatás minden kellékével rendelkezél... törhetetlen meggyőződéssel tartottál ki az igazság mellett... hogy az igazságot érvényre juttasd.“

A bírótárs epitáphiumszerű értékelése után Madáchot idézzük, aki ezt mondhatja Ádámmal:

Áldalak sors, hogy bíróvá nem tevéél!
Mily könnyű törvényt hozni pamlagon —
Könnyű ítélni a felületesnek,
És mily nehéz, ki a szívet kutatja,
Méltányolván minden redőzetét.

Dézsi Ferenc ezt a nehéz munkát embertársai háborgó lelkének megnyugtatóásával és bírótársai, kortársai elismerésével oldotta meg.

Bírói szerénységére jellemző, hogy annakidején Erdélyben jártomban örömmel ujságoltam egyik közös jogászbarátunknak, hogy Dézsi Ferenc beérkezett a Kúriára. Tanácsjegyzőnek? — volt az érdeklődő válasz!

Ehhez hasonló eset történt volt meg a Kúria egyik kiválóságával, aki fiatal táblabíró korában fegyelmi vizsgálat céljából jelent meg az x...-i törvényszék idősebb bírójánál. Bekopogtatás és

* A Kúria elnöke: dr. Törek Gy. Géza az özvegyhez intézett résztvétélváltatásában ezt mondja: Érdekemben gazdag, szeretett bírótársunkat a m. kir. Kúria osztatlan részvétele kíséri utolsó útjára, bírói erényeinek és tiszteletreméltó egyéniségének emlékét pedig kegyelettel fogjuk megőrizni. (1939. április 25.)

bemutatkozás után illedelmesen helyet foglalt s a tszéki bíró joviálisan így kezdte meg a szót: Nos, domine spectabilis, a jegyzői állásra pályázik? Nem kérem: én a fegyelmi vizsgálat fogantatásával vagyok megbízva.

A szoba négy fala között élő tudós leegyszerűsített életéhez hasonló szerény, azonban a zajló élettel mindig kontaktusban lévő életmódja és hivatásának lekötöttsége mellett a nagy nyilvánosság előtt nem szerepelt, de a társadalmi életnek magas etikájú tagja volt. Az egyházi életben azonban Erdélyben a Főtanácsnak és csonka Magyarországon az Igazgató Tanácsnak tagjaként részt vett azokban a tanácskozásokban, amelyek az egyház életében jelentősek voltak és szerénységének megfelelő, alapos hozzászólásai igazolták, hogy az egyház magasabbrendű érdekét és a lelki életre való hivatását minden személyes és vagyoni vonatkozású érdeknél előbbre helyezte.

Erdélyben tagja volt az Egyházköri hatóságnak is és fegyelmi ügyekben érvényesítette bírói bölcsességét és emberi jóságát.

Csonka-Magyarországon a legfőbb unitárius egyházi testületben: az Igazgató Tanácsban a világi jegyzői tisztet töltötte be s ebben a minőségében a történetírás részére tárgyilagos szövegezésben és korhű szellemben örökítette meg a ma jelentős egyházi tényeket.

A jövő történetírása csak akkor lehet igazságos, ha a krónikás elfogulatlan megrögzítője a viharzó érzelmek által kiszínezett eseményeknek.

És mindezek után, de mindenek fölött székely fajának nem hangoskodó, de annál értékesebb képviselője volt. Nem emlegette s ezért csak barátai tudják — a tömeg feledékeny — hogy a polgári nyugalmat kereső, békességes hajlamú Dézsi Ferenc az oláh impérium átvétele után a szomorú magyar sorsban a magyarság egyik odaadó munkása volt, s ezért az oláhok fogságra is vetették. Nem szeretett erről beszélni, mert szerénysége tiltotta, hogy mártír legyen, holott ő csupán kötelességét teljesítette.

A fajaért vérző szíve visszavágyott szép Erdélyországba, a magyar mitológia által varázslattossá tett Székelyföldre, de úgy, hogy fajának régi szabadságában a sokat szenvedett székely testvérekkel együtt örvendezhessen. Nem érthette meg.

Az Egek Urának, a mi Istenünknek más volt a végzeménye, azonban keresztény lelkünk megnyugszik, mert ami hivatása volt a földön, azt ő emlékezetre méltó módon betöltötte.

Ezért érezzük sajnó szívünkben, hogy a család, a baráti kör, az egyház, a bírói testület és szétdarabolt hazánk egy nagy erkölcsi értékkel szegényebb lett.

A mi vigaszunk az, amit a próféta-lelkű költő reá is alkalmazhatóan mond:

„Ha jelenünk ama becsületet
Kiküzdí, mely az idő sarlóját
Tompítja és falánkságát megejti,
Megnyerjük örökül az örök életet.“

Búcsúszavunk: Veled együtt hisszük, hogy lélekben és fajunk új dicsőségében feltámadunk!

Dr. Tóth György.

Dr. Varga Béla püspök a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja.

Kedves régi tanáráról, ha írnia kell az embernek, bizony nem kis meghatottsággal és lelkének teljes kiáradásával teszi. Diákkori, ötödikes élményekkel kezdődik az én megismerkedésem a világ egyetlen unitárius püspökével, Erdélyország kiváló tudósával: dr. Varga Bélával. A vérzivataros háborúnak harmadik évében jártunk, a jó öreg kolozsvári Alma Mater „Mysis et Virtutibus“ feliratú, Dávid Ferencre emlékeztető renaissance-kapuzábéját csak lopva láthattuk, hiszen az unitárius egyház is áldozatkészen legelsőnek engedte át pompás új kollégiumát, a Kossuth-utca büszkeségét hadikórház céljára. Mi, háborús diákok már csak a kopott ősi falak közé jártunk, a szomszédba, a 200 éves unitárius templom innenső oldalán. Ennek a bérházzá alakított s a világháború és a hadikórház miatt iskolává visszavedlett kétemeletes háznak voltunk 5 évig diákjai és itt hozott össze a sors az 5. osztályban, mint görög tanárunkkal, a tavaly püspökké választott Varga Bélával.

Ezek a háborús „külsőségek“ csak felületes elmének látszhatnak mellékesnek, de mi háborús ifjak egész életünkre kiható, nagy élményt kaptunk: a reális és mában küzdő kor itt, a kényszerűségben találkozott a humanitas-sal, a klasszikus latin és görög lélek mulhatalan szépségeivel. Itt tanultuk megbecsülni a 3000 éves antik szellem óriásait. A mi szegény latin tanárunk, boldogult Kiss Ernő mellett éppen Varga Béla tanár úrnak, komoly és mégis atyai melegségű előadásainak köszönhattük a legtöbbet ezen a téren. Ahogyan a nehéz aoristosok, s egyéb görög furcsaságok játszva beszívódtak agyunkba, amint az Odisszeia, vagy Iliász zengő sorai megragadtak elménkben, ennek a módszertani mestere ő volt, lelkünk felajzója s antik értékeket megbecsültető mesterünk. Soha nem érezzük ennek az örök szépségű klasszikus kornak szükségét, mint a mai vad rohanásban, a technokrácia és pénzoligarchia mai szédületében, midőn kezdik lesajnálni a multért, költészetért és tiszta művészeti formákért lelkesedő embert, kinevetik a magunkfajta humanista rajongót, kinek égzengés és világégés közt sem lehet elfeledkeznie tanítómestereiről, általános műveltsége ajándékozójáról. Mert ha az aoristosok, görög szavak el is mosódnak már a másféle pályákra lökött többség, talán még az egykori színjeles diákok fejében is, valamit: ezt az őst tisztelő, humanista lelket soha semmiféle saldoconto, bonasztal, ügyvédi talár vagy üzletes hajszra sem moshatja ki fejünkből.

Az a tagajánlás, melyet több évi latolgatás után most az öreg Akadémia Filozófiai Bizottsága

egyhangúlag vetett föl, de amely szerint (Trianon-teremtette mai átmeneti helyzetben) a más állampolgárságú kiváló tudósok esetében szoktak tenni: a külső tagság tagajánlása nagyszerűen meglátta Varga Bélában, a kolozsvári egyetem volt magántanárában, s a teológiai akadémia volt böleseleti professzorában a jövő nagy emberét, az egyre növekvő filozófust, kinek első nagy művét, A lelkiismeret-ről szólót még a kis kolozsvári nyomdász, Gámán József adta ki, éppen 30 évvel ezelőtt, de már eddigi 9 nagy és 12 kisebb műve sorában egyik legjelentősebbet, a logikai érték problémájáról írottat, meg a Subsistentia fajairól szólót 18 évvel ezelőtt maga a M. Tud. Akadémia nyomatta ki értekezései sorában.

Pauler Ákos tanítványa Varga püspök úr, kiből a Böhm Károly mellett eddig legnagyobb magyar filozófusunk, Pauler, örömmel csinált magántanárt, mégpedig legelsőnek tanítványai közül. Észrevette Pauler, hogy Varga Bélában ritka szívósság, igazi székely akaraterő lakozik, mellyel a problémák gyökeréig hatol s elmélyedési készsége éles és határozott elemző képességgel párosul. A századeleji nagy ismeretelméleti s értéktani problémák kora után Varga Béla messzibb, metafizikai távlatok keresésére is indul s ebben nemcsak a magyar és a környező országbeli élő filozófusokkal való érintkezései sarkallják, nemcsak élők, hanem a görög világtól napjainkig a holt betűkből kivehető nagy szellemek kapcsolatai is elősegítik folytonosan emelkedő közéleti és tudósi pályáján. Ma nemcsak a jó teológust és jó magyar erdélyi vezérférfit tisztelhetjük benne, hanem olyan világnagyságok személyes barátját is, mint Bernhard Shaw, akivel Britanniában tanulmányúljain többször cserélt eszmét.

Varga püspök úrnak, egykori gimnázumi tanárunknak nem árthat talán fényes pályáján és nagy felelősségű helyén ez a szerény kis írás, hiszen az ő egykori nádpálcás szigorúságú, de akkor is tréfásan fenyegető tanári szíve nekünk már annyi csintalanságot megbocsátott, hogy most a kolozsvári unitárius kollégium Kriza-Önképzőköre volt elnökétől is talán szíves lesz elnézni ezt az önkéntelen, de szívbeli megemlékezést.

Dr. Gergely Pál.

Kocsordon jún. 18-án szenteljük fel új templomunkat. Az ünnepélyen részt vesz Harrington Donald amerikai unitárius lelkész és üdvözlő beszédet mond. Az ünnepség során a kocsordi unitárius férfikar Nagy Sándor kántor betanításában dalárdaszámot ad elő. Az utazásra vonatkozóan a lelkészi hivatal ad felvilágosítást.

Ifjúsági Istentiszteletünket jún. 16-án, pénteken d. u. 4 órakor tartjuk a Koháry-u. templomban.

Az ifjúsági konferenciát jún. 22–25. napjain tartjuk Magyarokúton, a körlevélben jelzett keretek között. Jelentkezni a lelkészi hivatalban lehet.

Mindennapi imádságunk.

Első pillanatra talán különösnek tetszik az imádságról olvasni, hiszen ez minden embernek személyes ügye, azonban a hívő lélek tudja, hogy az imádság az egészséges lelki életnek legfontosabb kelléke. Talán a mai izgalmaknak, a kenyér utáni sóvárgásnak, milliók szabadságvágyának, a tudatalatti rejtett, démonikus erők feltörésének nem az elnyomás és erőszak az oka. Nem, ez mind csak tünet. Az ok valahol mélyebben rejlik. Ott, ahol a szereteten és hiten keresztül eljutunk Istenhez. A mai gazdasági válság csak oka a lelki válságnak. A mai nemzedék pedig nagy lelki válságban vergődik, mert valahogy megszakadt Isten és ember között a közvetlen kapcsolat. Ez a közvetlen kapcsolat pedig létfeltétele az emberi életnek. S ezt a közvetlen kapcsolatot csak imáinkon keresztül nyerhetjük vissza és tarthatjuk meg.

Valahogy elfelejtettük imáinkat. Valahol kihullott lelkünkől az imádságos érzés. Ez nem csak magyar tünet; Európában és Amerikában ma erről panaszkodnak. Azonban a tény általánossága nem bizonyítja annak helyességét. Korunk komoly emberei nemcsak szólamokban, hanem ténylegesen is elismerik Istent, aki a legmegrendítőbb valóság a hívő lélek számára és elhatározó Erő az igaz emberi élet megélésében. Ezek az emberek valósággá is élik Őt imájukon keresztül. A természettudomány a legreálisabb az összes tudományok között. A komoly természettudósok pedig elismerik Istent, mint Akiben a végső kérdések összpontosulnak. Csak az tagadhatja Őt, aki nem számol a tényekkel. Huxley elmélete, mely szerint a világegyetem kormányozza önmagát, nem bizonyíték ez ellen.

Mi is rendesen elismerejük Isten megrendítő valóságát, azonban ez nem mindig a lélek mélyéből támad, mert igen sokszor nem testesül meg imában és életben. Életünk célja önmagunk építése a tökéletesedés felé. Ez pedig csak Isten felé és Ő általa történhetik. Egyik útja ennek a mindennapi imádságunk.

Bár az imádság minden ember legbensőbb személyes ügye, mert teljesen a hit dolga és bizonyítékokkal senkit sem lehet megimádkoztatni, — mégis felhozhatunk néhány érvet, melyek gondolkozásra készítenek. Mindenekelőtt tisztába kell jönnünk azzal, hogy mi az imádság. Az imádság alapja vallásos élmény. De az igazi vallásos élményt is meg kell tisztítanunk a különböző elemektől, hogy a maga tisztaságában láthassuk. A vallásos élmény nem valami mágikus vagy sajátos érzés, melyet önmagáért keresünk, mint valami páratlan zenei hatást. Természetesen, ez még nem jelenti, hogy a vallásos élmény nem csodálatos tapasztalat az emberi élet csúcsán, hiszen ilyenkor Isten maga jelenik meg a hívő lelkében.

Isten valóságát máshol is megsejthetjük, mint pl. a hódolatban, amely eltölt bennünket a világegyetem mérhetetlenségének láttán, a szépség kinyilatkoztatásában, a semmiség érzésében, amely elfog a halál árnyékában, a tiszteletben, amikor nagy személyiségeket szemlélünk, stb. De Isten megélése az imádságon keresztül mélyebb ennél, mert ekkor tudom, hogy Ő az én Istenem és Ő az egyetlen Valóság, aki egyedül Ura életemnek; ez forradalmi élmény, mely minden más élménynek a csúcsa és lényege. A mai ember végzetesen téved, amikor az imádságot szükségtelenné, vagy primitív emberi gyengeségnek véli. Az emberi nagyság és komolyság, amikor eljut a függetlenség legmagasabb fokára, akkor valósítja meg a legerősebb ragaszkodási viszonyt Isten és önmaga között. Ebben az áldott ragaszkodásban milliók lelik nyugalmukat és erejüket, mert olyan az imádság, mint a vihar utáni napsütés: életet ad és növekedést. Mint az élet legmélyebb és leghatalmasabb tényezője értelmet, célt és méltóságot ad életünknek, amelyet semmi más nem adhat meg. Az az ember, aki nem imádkozik, csak részlet-életet él, de emellett semmiféle indokot nem hozhat fel sem tudomány, sem lélektan, sem pedig filozófia segítségével, mert az élet teljessége a lelkiközösség és munkatársi viszony Istennel. Az imádság a természeti világból a természetfölöttibe vezet bennünket, a mulandóból az örökkévaló értékek világába s ez a személyes érintkezés a legteljesebb egyesülés Istennel, a legfőbb Személyiséggel; fiú az Atyával. Önmagunkat odaadva az Ő személyes befolyásának, az Ő világossága és hatalma részünkké lesz és megerősíti az Én-t, mert szívünk, értelmünk és akaratumk Ővele egyesült. Ez a termékeny keresztény imádság kettős hiten alapszik: az Isten Szeretetét és az ember szabad.

Csodálatos az emberi élet és csodálatos hatalma az életnek az a tény, hogy egyáltalán beszélhetünk mi Istennel. S talán még csodálatosabb az, hogy Isten hallani akar bennünket és felel is nekünk. Olyan ez, mint amikor hallani akarunk valamit rádiónkon. Világot gyújtunk a kis gépben, minden közbeeső állomást elhagyunk s végre megtaláljuk azt az egyet, amelyet hallgatni akarunk s aztán örömteljesen figyeljük a megbűvölő melódiát! Természetesen, itt mi nem felelhetünk, — de amikor Istent hallgatjuk, mi magunk is beszélünk.

Mi a tartalma imáinknak? — Nagy feladatok előtt vagy megrendítő élmények idején gyakran feltör lelkünkől a fohász. Azonban ez még nem rendszeres ima s gyakran emberi gyarlóságot árul el. Igen sokan napi munkájuk előtt Isten segítségét kérik. Ez már több talán, de még mindig önző, mert csupán önmagáért teszi az illető. Az imádság legmagasabb és legszellemibb formája az, amely nem tartalmaz semmiféle önző vagy földi elemet, amelynek indító oka az az érdeknélküli szeretet, amely Isten és ember között fennáll. Amelynek lényege nem kérés, motívuma nem az, mint hogyha Istennek szüksége volna magasztaló

szavainkra, hanem az önmagáért való szeretet kiteljesedése. Ide természetesen, csak Jézushoz hasonló személyiségek emelkedhetnek fel. De részben mi is megvalósíthatjuk. Mindnyájan tapasztaltuk, hogyha valakit nagyon szeretünk, szükségét érezzük annak, hogy gyakran értésére adjuk az illetőnek. Ugyanígy vannak alkalmak, nagy örömök, megrendítő élmények idején, amikor csodulásig telt lelkünk megnyugvást talál, hogyha érzékeny húrjain kijelentéssé válik a legvalóságosabb evangélium: „Szeretlek Isten véghetetlen...“ Ez a diadalmas valóság a legszentebb ima, mert eszményi síkban mozog.

Minden ima önmagunkba tekintéssel kezdődik s az Isten-élményen keresztül a legeszményibb létközösséghez jut el, amely Isten és ember között létrejöhet. Természetes következménye tehát e szent processzusnak — a sok hasonlóság között, mely e két csodálatos lény között fennáll, — meglátni a különbségeket is. Az erőtlenség, a bűn érzete pedig alázatosságra vezet, de egyben ez az alapja a megerősödésnek is, mert az imában Isten mindig megerősít bennünket. Ha egy elektromos telepet meg akarunk tölteni, erősebb elektromos forráshoz kell vinnünk azt. Hogyha testi és lelki megerősödésre vágyunk, a legfőbb erőforráshoz, Istenhez kell folyamodnunk. Mondjunk el mindent Őneki, amit a napi események s hullámzó lelkünk elénk tárnak: reményeinket és félelmeinket, munkánkat és örömeinket, erősségünket és gyengeségünket, — mindent, ami beáramlik életünkbe, mert ez az igazi személyiség és az erős lélek kialakításának egyetlen útja. A csillagász nem irányítja távesővét a földre, hogyha a csillagok rejtelseit akarja kutatni.

Van egy másik fajtája is az imádságnak, amelyet általában meditációnak nevezünk. A mai kor embere nem veszi nagyon komolyan ezt, pedig semmi lemosolyogni való nincs benne, mert ugyanaz a létközösség valósul meg benne Isten és ember között, mint az imádságban. Talán nem is annyira mi beszélünk ekkor, hanem Istent hallgatjuk. Mert az kétségtelen, hogy ilyenkor beszél hozzánk Isten. Néha egy-egy meglátás élénken lelkünkbe döbben, egy gondolat úrrá lesz rajtunk, valamitől őrizkednünk kell, hivatásunk lelkünkbe villan stb. Sajnos, mi unitáriusok nem szoktunk bemenni a nyitvalevő templomba néhány pernyi áhítatra, pedig az ilyen rövid elmélyedések a legjobb alkalmak az erős jellem kialakítására. A mai nemzedéknek, talán, semmire nincs olyan nagy szüksége, mint az ilyen rövid elmélyedésre. Ezt bárki megvalósíthatja, csak néhány perc kell hozzá, hogy elolvassunk néhány verset a Bibliából s csendesen átgondoljuk. S ha imakönyvekben nem is bővelkedünk, mégis találhatunk egyet napi imádságunkhoz.

Természetesen igen sok akadálya van a rendszeres imádságnak. Az élet tele van csodával és érdekességgel, ami mind elvonja figyelmünket a lelki élettől. Máskor meg mi magunk nem akarjuk komolyan venni az ima értékét s hamis filozófiá-

val állítjuk, hogy a munka a legszebb imádság s imánk nem sokat változtathat sorsunkon. Vagy pedig, néha, hogyha akarunk, sem tudunk imádkozni. Ebben mind van igazság. De a legértékesebb dolgok megvalósítása nem mindig a legkönnyebb. A keresztény jellem a nehézségek legyőzésében diadalmaskodik. S ha imánk nem is változtat sorsunkon, megváltoztathatjuk mi magunk az ima által megtermékenyülve és megerősödve. Talán azt is elmondhatnók, hogy az ima is részben gyakorlat kérdése, hiszen a lelki élet erőt is csak gyakorlat által fokozhatjuk. Aki nem imádkozik, maga szakítja meg Istennel való közvetlen kapcsolatát. Rádióinkban ha kieggett egy lámpa, nem hallhatjuk a kívánt állomást; a szerkezet néma és tehetetlen. Így van ez velünk is, hogyha elégett lelkünkben az imádság tüze. Pedig Isten állandóan beszél hozzánk.

Van még egy másik kérdés is, amely sokszor kételkedésre indít bennünket. Miért nem kapunk feleletet annyi imára? Ezt csak mi gondoljuk így, Isten mindenik imára felel. A felelet háromféle lehet: „Igen“, „Nem“, „Várj“. Az imádság egyetlen feltétele az, hogy amit kérünk Istentől, összhangban legyen az Ő akaratával. Isten jóságunkat akarja, nem boldogságunkat. Boldogságon mi kényelmes életmódot értünk. Az pedig egyáltalán nem bizonyos, hogy Isten ilyen életet akar számunkra.

Ez legyen mindennapi imádságunk útja. Ez az egyetlen lehetőség az erős jellem és keresztény személyiség kialakítására. Mi csak Istennel lehetünk nagyok és erősek. Az imádság gyakorlati síkban jócselekedetté és áldássá válik; megtölti a templomot hívők seregével és megerősíti egyházunkat és népünket.

Manchester.

Benedek Gyula.

IFJUSÁG

Unitárius cserkészek.

A 345. sz. János Zsigmond cserkészesapat „Kri-za János“ apródraját avatta mult május h. 14-én Pestszentlőrincen. Rég nem látott szép ünnepélyben gyönyörködtünk, melyre Budapestről is szép számú közönség jelent meg. Az Istentiszteleti prédikáció is cserkészvonatkozású volt. Pethő István pestszentlőrinci lelkész és csapatparancsnok gyönyörűen felépített beszédében rámutatott a cserkészlet nagy fontosságára, mely az életre neveli az ifjúságot. Majd az avatás következett, melyet Horváth S. Benő gimnáziumi tanár, az I. cserkészkerület ellenőre végzett. Oly szép és annyira meghatározó volt az ünnepély, hogy mindenki elérzékenyedt és meghatódott, amikor ifj. Pethő István apród könnyes szemmel, de végigszavalta aktuális költeményét. Az ünnepélyt társasbéd követte, majd este 6 órakor a felavatott apródok ünnepélyt rendeztek. Aranyosak voltak, amint

ragyogó szemmel énekeltek. Bodor János szavataiban is úgy gyönyörködtünk, mint „A nadrág” című színdarabban, melyben egyaránt igen jó volt Fazekas Sándor a papa, Szóke Jenő a mama, Pethő Pityu Lotti tanti, Király György Olivér és Pásztor Bandi a szakácsnő szerepében.

Az apródok megismételték ezt a kedves színdarabot és most mutatkoztak be először a nagy nyilvánosság előtt a csapatnak jún. 3-án az Erdélyi Férfiak Egyesületében tartott igen jól sikerült csapatünnepélyén. A műsor első részét az apródok töltötték be, szünet után Bartók Pétert hallottuk, ki apjának műveiből játszott komoly és nagy felkészüléssel. Különösen „Este a székyeknél” váltott ki sok tapsot a közönség köréből. „A naturalista” című cserkésztréfában m. Fodor Bélát hallottuk zongorázni, ki mint naturalista igazán szépet nyújtott. Jó volt Póké Pista, Kisgyörgy Ferenc és Spuller Tibor is. A műsor koronája Pirovszky Lajos cserkészegyesületi elnök cserkészszíndarabja volt „Ez a föld a mienk” címmel. Nem kis feladatra vállalkoztak a szereplők, de annál inkább dícséret illeti őket, mert többen — mint értesültünk — beugrásszerűen szerepeltek. Nem áll módunkban mind a 16 szereplőről írunk, hisz mindannyian jó és szép munkát végeztek. Mégis meg kell említenünk Papp Károly szerepét, aki alig egy hét alatt tanulta meg a hosszú szerepet és adott lendületet jó szereplésével az egész darabnak. Az egész ünnepélynek a zamatját ó-tordai Weress Ákos cs. cs. tiszt adta meg, aki ügyes szájharmonika-zongora kettésével és humoros konferálásával sokszor készítette nevetésre a közönséget. Az ünnepélyt Pethő István csapatparancsnok nyitotta meg és zárta be a tőle megszokott nivós beszédekkel. Az ünnepélyen szép, de kevés számú közönség jelent meg, pedig megérdemelték volna derék cserkészeink, hogy többen legyenek s így — mint értesültünk — az ünnepély anyagi része sem volt olyan, mint az eddig rendezett ünnepélyek. Vidám hangulatban ért véget a műsor utáni tánc az éjjeli órákban.

A csapat másnap, június 4-én, résztvett szép sikerrel a cserkésznapon. Táborba a hónap végén indulnak Bánkra, hová Almásky gróf hívta meg a csapatot. Kívánunk nekik jó munkát és reméljük, hogy szép beszámolót közölhetünk majd a legközelebbi szeptemberi számunkban.

RÓVÁS

Könyvnapon

a főváros utcáin sétálgatva örvendező csoportokat, régi erdélyi ismerősöket lát az ember. A magyar könyv megérdemli azt az áldozatot, melyet érte az olvasó ezekben a napokban hozott.

Terünk nem engedi meg, hogy minden munkával foglalkozzunk. Örömmel láttuk, hogy a magyar ifjúság szervezetei a Turul és a MEFHOSZ szép sorozatokkal gazdagítják a magyar könyv-

kiadást. A Turul sorozatban jelent meg dr. Szalacsy Rác Imre debreceni lapszerkesztő hívünk történelmi regénye. A felvidéki most hazatért írók sorában nagy kelendőse volt Darkó István Erdélyből oda elszármazott hitrokon író fia munkáinak. Dr. Supka Géza művészettörténész új magyar anekdoták összegyűjtésével szerzett magának újra népszerűséget. A Studium sátránál sokat vásároltak Gyallay Domokos író, az erdélyi Magyar Nép főszerkesztője regényeiből.

Kerestem ellenben az unitárius könyveket, és azokat sehohsem találtam. Tenni kellene valamit, hogy ilyen alkalmakkor, amikor az olvasó szabadon keresgél a sátrak asztallapjain, akadjon a kezébe olyan könyv is, melyből az unitárius hitet, történelmet és életet is megismerheti.

Uj vezetés alatt álló Iratmisszióinktól ilyen feladatok megoldását is várjuk.

KÜLFÖLD

Az angol unitáriusok évi közgyűlése.

Csak néhány hónappal ezelőtt jelent meg a legnagyobb angol unitárius történettudós, R. V. Holt, a Manchester College, Oxford tutorának könyve „The Contribution of Unitarians to Social Progress in England”. Holt professzor ki mutatja, hogy az elmúlt századok alatt milyen óriási munkásságot fejtettek ki az unitáriusok gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai téren. A könyv hatalmas visszhangot keltett, mert ami eddig csak a tudós előtt volt ismeretes, most mindenki rádöbbsent arra, hogy az unitáriusok közéleti tevékenysége hanyatlott. Ez a gondolat ugyan már évek óta foglalkoztatja az angol unitarizmus vezető rétegét s hangoztatják az új reformáció sürgősségét. Ez azonban nemesak kegyes óhajban nyilvánul meg, hanem dinamikus tevékenységben is.

Ebben a gondolatkörben folyt le évi nagygyűlésünk is Londonban. Tekintettel arra, hogy a gyülekezetek függetlenek és ügyeiket önállóan intézik, a General Assembly nem hatósági közeg, hanem a gyülekezetek szellemi irányító szerve. Ma minden öntudatos embernek a lelkében élénken él a gondolat, hogy a mai időkben a szabadelvű vallások nagy veszélyben vannak, de ugyanakkor azt is tudja, hogy az unitarizmusra még nagy feladatok várnak. Korunkban szellemi és fizikai téren egyaránt minden irányú tevékenység az ortodoxizmus felé hajlik. Ez pedig nem egyeztethető össze az unitarizmussal. Éppen ezért mindent el kell követnünk, hogy az unitarizmus hatóerejét megőrizzük, illetve visszaszerezzük. A cél a modern életforma kialakítása. Folytatni kell tehát a jézusi vallásnak és erkölcsnek modern formákban való tolmácsolását. Ezen a téren már óriási munkát fejtett ki az angol unitarizmus. A munkának a másik része az eszméknek a gyakorlati síkban való megvalósítása. Ez az irány egészen helyes,

mert a vallást a szó legteljesebb értelmében ki-
viszi az életbe. Már maga a gyűlés is bebizonyít-
otta ezt, amikor egyes fontos kérdésekben állást
foglalt, mint az ifjúsági egyesületek szerepe és
munkája, a mai nevelési rendszer, békekonferen-
cia, faji, vallási, politikai és gazdasági szabadság,
munkanélküliség. Ugyanekkor pedig igyekeznek
a világi elemet minél szorosabban fűzni az egy-
házhoz s minél nagyobb részt juttatni nekik a ve-
zetésben. Ez évi elnök, J. T. Bibby, világi ember,
de egész életét az unitarizmus szolgálatában töl-
tötte.

Minden reményünk megvan arra, hogy az an-
gol unitarizmus újjáépítése sikerrel jár s régi
hatóerejét ismét visszanyeri. Legbiztatóbb jel erre
az, hogy az angol ember számára a tradíció nem
minden és nem elégszik meg a régi dicsőséggel s
a nehéz körülmények nem kedvetlenítik el mun-
kájában.

HIREK

EGYLETKÖZI ÉRTEKEZLETET tartottunk
május hó folyamán dr. br. Daniel Gábor, a Dávid
Ferenc Egylet elnöke vezetése mellett, amelyen
beosztottuk az őszi időpontot az egyletek között.
Budapesten október hó folyamán a Dávid Ferenc
Egylet rendez felolvasó ülést és a cserkészek tar-
tanak táborbeszámoló ünnepélyt. November hó
17-én a Dávid Ferenc Egylet rendez nagyszabású
emlékünnepelet egyházalapító nagy püspökünk
szelleme emlékezetére. December hó 8-án Nőszö-
vetségünk tartja szokásos karácsonyi hangverse-
nyét, karácsonykor megrendezzük a szokott ünne-
pélyeket és Szilveszter estélyén pedig a Bölöni
Farkas Sándor Iparosok és Kereskedők Köre
tartja meg hagyományos szilveszteri családi ösz-
szejövetelét.

BESZÉLGETTEM nemrégiben egyik képzett
és gondolkozó világi hívünkkel, aki arra hívta
fel figyelmemet, hogy egyházunk vezetői miért
nem kísérlik meg, hogy a szabadszelleme német
egyházi mozgalmakkal kapcsolatot találjanak.
Ugyanez a gondolat nyilvánult meg az erdélyi
Unitárius Közlöny legutóbbi számában megjelent
cikkben is, melynek részletmegállapításaival, ha
nem is értünk egyet, de elvi állásfoglalását he-
lyeseljük. Tradicionális, de egyoldalú angol és
amerikai amúgy is lazuló kapcsolataink tovább-
ápolása mellett kíséreljük meg, hogy a velünk
világnézeti rokon újabb egyházi mozgalmakkal
a kapcsolatot megtaláljuk.

UNITÁRIUS IRATMISSZIÓ bibliát fog be-
szerezni és gondoskodik róla, hogy híveink ellát-
hassák magukat imakönyvvel és vallásos iratok-
kal s a könnyebb megszerzés céljából nemesak
a hivatalos helyiségében árulja, hanem az Isten-
tisztelet után a Koháry-u. templom ajtaja előtt.
Kérjük híveinket, minél számosabban vásárolja-
nak.

HARRINGTON DONALD amerikai unitárius
lelkész feleségével Szánthó Vilával együtt jú-
nius hóban néhánynapos látogatásra Budapest-
re érkezett. Magyarországi látogatásaik során
részt vesznek a kocsordi templom felszentelésén
és a nyári magyarkuti ifjúsági konferencián.

A BETHLEN GÁBOR SZÖVETSÉG előadás-
sorozatában április 21-én Szent-Iványi Sándor
lelkész tartott előadást: Áldozat a közösségért cí-
men. Az első felkért hozzászóló dr. Borbély László
a Magyar Protestánsok Lapja szerkesztője.

HÁZASSÁGKÖTÉS. Berde Géza cserkészcsa-
patunk buzgó tagja és Nagy Ilona Margit május
27-én, Kaposi Anikó Leányegyletünk szorgalmas
munkása és Vas Sándor Benő pedig június
hó 4-én a Koháry-utcai templomban tartották
esküvőjüket. Mindkét fiatal párnak őszinte szív-
vel boldogságot kívánunk.

A PROTESTÁNS NŐK ORSZÁGOS SZÖ-
VETSÉGE május 24-én húszéves fennállását ün-
nepelte jubileumi közgyűlés keretében. Az emlék-
beszédet Józán Miklós püspöki vikárius tartotta,
aki felelevenítette a húsz év előtti idők szomorú
emlékét és rámutatott arra, hogy az elmúlt időben
gyakorlati alkotásokkal dolgozott a protestáns
társadalom. Méltatta a szövetség visszavonuló fő-
titkárának Gregersen Lujzának érdemeit, akit a
szövetség most alelnökéül választott meg.

NAGY SÁNDOR budapesti kántorunkat Jó-
zan Miklós püspöki vikárius lerendelte három
hétre Kocsordra szolgálattételre, amit ottani hí-
veink örömmel üdvözöltek. Távolléte idején
régiben megbízható kántorunk: Péterfy Gyula ny.
igazgató helyettesíti.

DR. GERGELY PÁL, a Magyar Tudományos
Akadémia titkára, kolozsvári kollégiumunk egy-
kori jeles diákja és Önképzőkörünk elnöke írta la-
pünk jelen számában megjelent s dr. Varga Béla
erdélyi püspökünk tudományos munkásságát is-
mertető gondolatokban gazdag értekezését.

SZOKOLAY BÉLÁNÉ Tompa Márta szavaló-
művésznőt választotta meg az erdélyi nők Szilá-
gyi Erzsébet egyesülete ügyvezető elnökévé. A
titkárok közé megválasztották Dézsi Annát. Mind-
két unitárius testvérünk szép sikeréhez őszinte
szívvel gratulálunk.

A GAZDASÁGI ÉLETBEN örségváltás folyik.
A nagy és kisebb vállalatok egyre-másra keresik
a megfelelő fiatal magyar munkaerőt. Felhívjuk
híveink figyelmét, hogy amikor megüresedő állás-
ról tudnak, akkor értesítsék lelkészi hivatalain-
kat, hogy állástalan fiataljaink sorsán a lehető-
séghez képest közös munkával enyhítsünk. Ha mi
nem támogatjuk egymást, akkor nem várhatunk
támogatást a rajtunk kívülállóktól sem.

Lekvárt, tojást, cukrot, lisztet, zsírt, veteményt
adományozhat magyarkuti gyermeknyaraltatá-
sunk javára. Az adományok június hó 24-ig Ba-
rabás Istvánné nagytiszteletű asszony címére kül-
dendők: V., Koháry-u. 4.

„GONDOLATOK A HIT VILÁGÁBÓL“ címen az Unitárius Misszió Ház kiadásában új könyv jelenik meg dr. Csiki Gábor tollából. Célja — amint halljuk — ugyanaz, ami az író előbbi könyvének megírásánál vezette: öntudatosabbá akarja tenni az unitárius vallást az unitáriusok között és a keresztény vallás fő hittételeinek unitárius értelmezése és magyarázata által ismertté akarja tenni vallásunkat azok között is, akik azt nem ismerik, vagy félreismerik. Alkalmat nyújt majd ez az új könyv arra is, hogy az elfogulatlan olvasó véleményt mondjon, vajjon igaza van-e azoknak, akik az utóbbi időben az unitáriusoktól még a keresztény nevet is szerették volna megvonni. A könyv megrendelhető Unitárius Misszió Ház, IX., Högyes-u. 3. sz. a. Ára füzve 2 P, kötve 2.50 P.

A PÉNZRŐL sokféle érdekes meghatározást olvashatunk. Az egyik magyar napilap idézi az amerikai közgazdasági szemle, a „Wall Street Journal“ érdekes meghatározását az alábbiakban, mely a való élethez nagyon közel jár: a pénz olyan érték, amely, mint egyetemes útlevel, elvisz mindenüvé a mennyországot kivéve és ad ellenértékül mindent, csak boldogságot nem.

VIDÉK

BÉKÉSEN május 21-én úrvacsoraosztással egybekapcsolt istentiszteletet tartott *Darkó Béla* lelkész. A kis nyáj világi pásztora *Osváth András* kir. telekkönyvvezető, akiknek körében évente négy alkalommal tartunk istentiszteletet.

GYULÁN június 4-én tartott úrvacsoraosztással egybekapcsolt Istentiszteletet *Darkó Béla* lelkész. Az istentisztelettel kapcsolatosan a szolgáló lelkész keresztelést és esketést is végzett.

FÜZESGYARMATON felekezeti elemi iskolánkban június 8-án tartották meg az évvizsgákat az unitárius templomban, ahol a növendékek szép készütségükről tettek tanu-bizonyságot. Az elért eredmények özv. *Kincses Lászlóné* tanítónő szorgalmát dícsérik. Az évvizsga istentiszteletet jún. 11-én tartották meg, ahol *Darkó Béla* lelkész az iskola és a család egyenlőértékű nevelőmunkájának fontosságára mutatott rá.

LAPUNK SZERKESZTŐJE hosszas vidéki tartózkodása miatt hírszolgálatunk hiányos. Jövő számunkban pótoljuk a mulasztottakat.

HALOTTAINK: *Oborzil Gyula* városi állatorvos, Hajdu vm. törvényhatósági bizottságának tagja, Hajduszoboszlón elhunyt. Temetése a re-

Berde Lajos
cipész mester

II., Bathányi-u. 48.

Üveg és porcellán
szaküzlet

Díszműárúk - Olomkristályok
épületüvegezés

BP., V., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 44. TELEFON: 114-066

Cégtulajdonos

HAVAS JÓZSEF
üveges mester

formátus templomból ment végbe, ahol mintegy másfélezer ember hallgatta végig *Józan Miklós* püspöki vikárius gyászbeszédét. A sírnál a helybeli református lelkész, *Bélteky László* búcsúztatta a város érdemes halottját. A család bánatában mi is őszinte szívvel osztozunk. Lapunk zártakor értesültünk *Imreh Sándor* volt budapesti presbiter, valamint *Kiss András* kocsordi gondnok és fia, *Kiss Ignác* presbiter váratlan és tragikus elhunytáról. Emlékezetüket kegyelettel fogjuk megőrizni.

HIVATALOS RÉSZ

LELKÉSZI NYUGDIJALAPRA 1939. május hóban a következő kegyes adományok folytak be. Ezeket az egyház nevében hálás köszönettel nyugtázom: Gyűjtés a Koháry-utcai templomban Áldozócsütörtökön 26 P 54 f. *Lawner Károlyné* 100 P. dr. *Havas Béla* és dr. *Ormos Pál* Hmvhely 20—20 P, *Nyíregyházai Szórvány*, ifj. *Halász János* és ifj. *Józan Miklós* 10—10 P, *Józan György* 6 P, dr. *Zsakó Andor*, *Rónai Géza* és *Vezér Jánosné* 5—5 P, *Besenyő Bessenyői Zsigmondné* 4 P, *Ujváry László* 2 P 50 f, dr. *Surányi Ede*, *Péterfy Gyula*, *Gmehling Róbert*, *Máté Géza* és *Tiboldy Béla* 2—2 P, *Vajda András* 1 P 50 f, *Polgár Margit*, *Pécsi Albert*, *B. Páll Mária*, *Kádár Ferenc*, *Biró József*, ifj. *Székely Sándor* és ismét *Kádár Ferenc* 1—1 P. Összesen: 242 pengő 54 fillér. Mely összeg az Országos Központi Hitelszövetkezethél folyószámlánkon gyümölcsözőleg van elhelyezve.

Hitrokoni szíves üdvözlettel:

Budapest, 1939. VI. 6.

Józan Miklós
püspöki vikárius.

Női és férfikalap nagy választékban — modellek után alakítást olcsón vállalom

özv. Péter Jánosné

VIII., Baross-utca 82.

Istentiszteleti sorrend 1939. július hóban.

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A) Templomokban:			
V., Koháry-utca 4. . . .	2, 9,	d.e. 9.	Barabás István
" "	16, 23,	" "	Barabás István
" "	R 30.	" "	Barabás István
IX, Hőgyes Endre-u. 3. (Misszióház) (Rákos-utca)	2, 16,	d.e. 10.	Ferencz József
" "	23, 30	" "	Ferencz József
" "	9	" "	Dr. H. Faber
B) Körzetekben:			
X., Máv.-telep. Prot. imaház	2	d.u. 4	Barabás István
" " "	16	" "	Barabás István
C) Pestkörnyéken:			
Pestszentlőrinc Állami telep	2, 9,	d.e. 11	Gálna Sándor
Unitárius templom . .	16, 23,	" "	Gálna Sándor
	30	" "	Gálna Sándor
D) Vidéken:			
Magyarkút			
Unitárius nyaralótelep	2, 9,	d.u. 4	Ferencz József
" "	16.	d.u. 4	Ferencz József

Nb! Aláhuzott dátumokon urvacsoraosztás. — Egyházi adó befizetését azért szorgalmazzuk, hogy végső esetben ne kelljen hatósági behajtáshoz folyamodnunk. Pénztáros: Zsigmond Lőrinc. Hivatalos órák: délelőtt 9—1., délután 4—6. Pénzbeszedők: pesti oldalon: Lux Ernő, budai oldalon: Varga Jenő. Kérjük hűveinket fogadják őket megértéssel. Ugyanők átvehetik a lelkeszi nyugdíjalapra küldött adományokat is. — Egyházközségünk csekk-számlájának száma: 30.400. —

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Felelős szerkesztő és kiadó: Ferencz József

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 117-529.

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj egy évre 4.— P, amely beküldhető a 30.400 számú postatakarékpénztári folyószámlára — (csekk-tulajdonos: Unitárius Egyházközség, Budapest).

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség A „Hivatalos rész” c. rovat a Magyarországi Unitárius Egyház bármelyik szerve által beküldött hivatalos közleményt tartalmazza

Nyomatott Máté Ernő könyvnyomdájában, Budapest, VIII., Iózséf-utca 61. — Telefon: 1-392—59.

ÜVEG és porcellán szaküzlet

ÓLOMKRISTÁLYOK, DÍSZMÚÁRÚK, HÁZTARTÁSI, CIKKEK, ÜVEGEZÉS, KÉPKERETEZÉS, KÁVÉHÁZI VENDÉGLŐI, KÓRHÁZI, SZANATÓRIUMI ÜVEG ÉS PORCELLÁN EDÉNYEK RAKTÁRA

Bp. IV., Párisi-u. 2. (Váci-u. sarok)

— KIS ÜZLET — KIS REZSI — OLCSÓ ÁRAK — Hittestvéreknek árendemény!

T.: 384-289. **MÁTÉ ZOLTÁN**
üzlettulajdonos

ÜRMÖSSY ÉS EÖRDÖGH

üzletében vásároljon

Férfi és női szövetek, selymek, siffon és vászonárúk. Mosóárúk, flanalek, mértékutáni férfi fehérműk stb...

Férfi és női konfekció osztály:
Kész kabátok, ruhák, pongyolák.

Esőkabátok, balonkabátok, munkaköpenyek, munkaruhák.

IV., Petöfi Sándor-u. 3. az udvarban
Udvari helyiség - kis rezsi - legolcsóbb árak!
Hittestvéreinknek árendemény!

Utánaküldés kizárva!

Uj cim:

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.